

Sociologie pro speciální pedagogy

Lenka Slepíčková

Historické a společenské souvislosti vzniku sociologie

Otcové zakladatelé

August Comte (1798 – 1857)

- francouzský filozof
- hledání nové stability společnosti – „Před mými zraky se rozpadl řád“
- idea o reformě společnosti prostr. vědy, kterou je třeba systematizovat a nově promyslet
- hierarchie věd, sociologie jako nejvýznamnější a nejkomplexnější věda
- Pozitivismus – požadavek studovat reálné, zkušeností ověřitelné zkušenosti – pozorování má být řízeno a jeho výsledky interpretovány pomocí teorie, cílem je rozvinout abstraktní teoretické principy, jimiž se bude každé další pozorování řídit a zároveň je bude zpětně testovat a modifikovat:

Předmětem vědy mohou být pouze fakta, zjišťována
přímo zkušeností

veškeré pravdivé a hodnotné poznání může být
dosaženo pouze pomocí empirických metod

k pokroku lidského poznání dochází kumulací vědění
přír., spol. nebo lidská skutečnost mohou být zkoumány
stejnými metodami, jejichž ideálním modelem jsou
přírodní vědy

temito metodami lze řešit i společensko-politické a
morální otázky

- Vědět, aby bylo možno předvídat a předvídat, aby
bylo možno řídit

Émile Durkheim (1858 – 1917)

- založil první katedru sociologie ve Francii, založil první odborný sociologický časopis
- **Pravidla sociologické metody** – sociologie se může stát objektivní vědou po vzoru věd přírodních, má přitom svůj specifický objekt bádání (odmítání biologického, psychologického či jiného redukcionismu)
- sociologie má studovat sociální fakta, tedy vše, co má sociální povahu, zvnějšku působí na lidské jednání a determinuje je
- Požadavek studovat sociální fakta jako věci
- Společnost jako skutečnost zvláštního druhu, existující nezávisle na jednotlivcích a zkoumatelná metodami stejnými, jako jsou metody přírodních věd
- **Sebevražda**
- Anomie, dělba práce, náboženství

Max Weber (1864 – 1920)

- Sociologie jako věda o sociálním jednání
- Chápající sociologie
- Společnost jako suma individuálních aktérů
- Protestantská etika a duch kapitalismu
- Panství, racionalita, byrokracie, věda

Georg Simmel (1858 – 1918)

- Formální sociologie
- Formy zespolečnění – základní formy společenských vztahů, které jsou neměnné v čase a prostoru a v jejichž rámci se veškerá mezilidská interakce odehrává
- Esejistická forma psaní
- Peníze v moderní kultuře
- Móda, cizinec atd.

Karel Marx (1818 – 1883)

- **Materialistické** pojetí historie
- Historie lidstva = dějiny třídního boje
- Kapitalismus má být nahrazen beztřídní společností (společné vlastnictví výrobních prostředků)
- **Kapitál** – asymetrie v postavení vlastníka a nevlastníka v procesu výroby – vyrobená nadhodnota připadá kapitalistovi

Nová éra ve vývoji společnosti (od 70. let minulého století)

- Informační společnost, společnost znalostí,
- Postindustriální společnost
- Postmaterialistická společnost (kulturní obrat)
- Konzumní společnost, mediální společnost
- Pozdně moderní společnost
- Postmoderní společnost
- Riziková společnost (Ulrich Beck)
- Společnost zážitků (Gerhard Schulze)

